

Asia: VN/11304/2024-VM-28

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi vuoden 2026 tuloveroasteikosta ja tuloverolain muuttamisesta sekä eräiksi muiksi verolaeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Yleistä lausuttavaa esitysluonnoksesta

Esitysluonnos sisältää seuraavat ehdotukset (numerointi lausunnonantajan):

1. Pieni- ja keskituloisten työn verotusta kevennettäisiin, ja ansiotuloverotuksen ylimmät marginaaliveroasteet alennettaisiin noin 52 prosenttiin. Lisäksi pieni- ja keskituloisten työtulovähennystä korotettaisiin yhteensä 100 miljoonalla eurolla.
2. Ansiotuloveroperusteisiin tehtäisiin indeksitarkistus. Tarkistus jätettäisiin kuitenkin tekemättä niillä tulotasoilla, joille ylimpien marginaaliverojen alentaminen kohdistuisi.
3. Eläketulon lisäveroa pienennettäisiin. Ehdotettu muutos on valmisteltu kevään kehysriihen päätöksen mukaisesti. Hallitus tulee vielä korjaamaan suurempien eläkkeiden verotuksen tasoa. Tarkoituksena on, että suurten eläkkeiden verotus ei kevene enempää kuin vastaavan palkkatulon verotus.
4. Työtulovähennyksen lapsikorotusta kasvatettaisiin 105 euroon lasta kohti. Yksinhuoltajuuden perusteella korotus myönnettäisiin edelleen kaksinkertaisena.
5. Työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksujen verovähennysoikeus poistettaisiin. Vähennysoikeus poistuisi sekä työntekijä- ja työnantajapuolelta.
6. Työsuhdepolkupyörien verovapaus poistettaisiin. Muutosta sovellettaisiin polkupyöraetuihin, joiden käyttöönottoon työnantaja ja työntekijä olisivat sitoutuneet 24.4.2025 tai sen jälkeen. Ennen tätä sovittuihin polkupyöraetuihin sovellettaisi nykyisiä säännöksiä sopimuskauden loppuun saakka.
7. Kotona työskentelystä ei enää myönnettäisi työhuonevähennystä palkkatulon hankkimisesta johtuvana menona.

8. Luovutusvoittoverotusta ja varainsiirtoverotusta muutettaisiin ehdollisen lisäkauppahinnan osalta.
9. Suomeen töihin tulevien avainhenkilöiden lähdevero alennettaisiin 32 prosentista 25 prosenttiin. Lisäksi lain soveltamisala laajenisi kotimaahan palaaviin Suomen kansalaisiin. Lakia sovellettaisiin Suomen kansalaisiin enintään 24 kuukauden ajan työskentelyn alkamisesta.

Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ry (jäljempänä OAJ) lausuu edellä esitetyistä kohdista 5-7. Esitysluonnoksessa on useita ongelmia, ja OAJ vastustaa kohtiin 5-7 esitettyjä lainmuutoksia.

5. Työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksujen verovähennysoikeus poistettaisiin. Vähennysoikeus poistuisi sekä työntekijä- ja työnantajapuolelta.

OAJ vastustaa ehdotusta työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksujen verovähennysoikeuden poistamisesta. Ehdotus on monin tavoin ristiriidassa hyvän verojärjestelmän periaatteiden kanssa ja asettaisi työmarkkinatoiminnan perusteettomasti epäedulliseen asemaan muuhun tulonhankintaan verrattuna.

Jäsenmaksut ovat luonnollisia vähennyksiä

Työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksut ovat luonteeltaan tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuvia menoja. Tämä pätee niin työntekijä- kuin työnantajajärjestöjenkin jäsenmaksuihin. Järjestöt vaikuttavat suoraan jäsentensä ansaintamahdollisuuksiin muun muassa työehtosopimusten, neuvonnan ja oikeusturvan kautta. Vastaavia palveluja, kuten koulutusta ja oikeudellista apua on osin mahdollista hankkia muilta tahoilta. Nämä kulut olisivat esitetyn muutoksen jälkeenkin verovähennyskelpoisia. Vain jos työmarkkinajärjestö osana jäsenmaksua tarjoaa palvelun, verovähennystä ei saisi. Erilaiselle verokohtelulle ei ole hyväksyttävää perustetta. Toisaalta vastaavien palveluiden hankkiminen markkinoilta tulee yleensä yksittäiselle palkansaajalle kalliiksi, jolloin kulujen ja siten verovähennyksen määrä ei vähenisi, vaan kasvaisi nykyisestä. Kaiken kaikkiaan jäsenmaksut täyttävät luonnollisten vähennysten kriteerit, jotka ovat vakiintunut osa verotuksen normijärjestelmää Suomessa ja kansainvälisesti.

Vähennysoikeuden poistaminen on verosanktio

Jos tulon hankkimiseen ja säilyttämiseen liittyvä jäsenmaksujen vähennyskelpoisuus poistettaisiin, kyseessä olisi verosanktio, joka poikkeaisi jyrkästi normaalista verokohtelusta. Suomen henkilöverotuksessa ei nykyisin käytännössä ole vastaavia sanktioita, mikä korostaa esityksen poikkeuksellisuutta. Pyrkimys valtion verotulojen kasvattamiseen ei riitä oikeuttamaan näin merkittävää poikkeamaa verotuksen keskeisistä periaatteista.

Rajanveto-ongelmat ja sääntelyn epämääräisyys

Esitysluonnoksessa ei kyetä selkeästi ja oikeudenmukaisesti rajaamaan, mitä järjestöjä verovähennysoikeuden poistaminen koskisi. Näin ollen syntyisi tulkinnallisia tilanteita, joissa järjestöjen olisi esimerkiksi muutettava sääntöjään säilyttääkseen jäsentensä oikeuden verovähennykseen, tai joissa jouduttaisiin kiistelemään vähennysoikeuden ulottuvuudesta Verohallinnon ja tuomioistuinten kanssa. Tällainen tilanne on sekä hallinnollisesti raskas että oikeudellisesti epäselvä.

6. Työsuhdepolkupyörien verovapaus poistetaan. Muutosta sovelletaan polkupyöraetuihin, joiden käyttöönottoon työnantaja ja työntekijä ovat sitoutuneet 24.4.2025 tai sen jälkeen. Ennen tätä sovittuihin polkupyöraetuihin sovelletaan nykyisiä säännöksiä sopimuskauden loppuun saakka.

OAJ vastustaa ehdotusta.

Työsuhdepolkupyörien veroetu otettiin käyttöön vuoden 2021 alussa. Veroetua pidettiin tarpeellisena, koska sen arvioitiin lisäävän pyöräilyä ja vähentävän autoilua, millä on suotuisia vaikutuksia sekä kansanterveyteen että ympäristöön. Kun veroetu ulotettiin myös sähköpyöriin, selvästi aiempaa pidempien työmatkojen kulkeminen pyörällä tuli mahdolliseksi, ja se oli iso muutos. Työsuhdepolkupyöriä on nyt yli 100 000 kappaletta, kaikissa työikäisten ryhmissä ja eniten 36–55-vuotiaiden ikäryhmissä. Veroedun vauhdittaman kysynnän kasvun myötä palveluita tarjoava toimiala on kasvanut.

Esitysluonnoksessa ehdotetaan tuloverolain 64 §:n 4 momentin kumoamista, jolloin työsuhdepolkupyöraetu ei enää olisi verovapaa etuus. Muutos koskisi etuja, joiden käyttöönotosta työnantaja ja työntekijä sopivat 24.4.2025 tai sen jälkeen. Näissä tapauksissa etu katsottaisiin veronalaiseksi koko käyvästä arvostaan 1.1.2026 alkaen. Ennen 24.4.2025 sovittuihin etuihin sovellettaisiin siirtymäsäännöksiä, jotka riippuvat siitä, onko etu toteutettu leasing-sopimuksella vai työnantajan omistamalla pyörällä. Jos työsuhdepolkupyörää koskevaan sopimukseen tulisi muutoksia, se tulkittaisiin esitysluonnoksen mukaan uudeksi sopimukseksi, jota veroetu ei koskisi.

Työntekijät ovat sitoutuneet pitkäaikaisiin sopimuksiin luottaen voimassa olevaan lainsäädäntöön. Ehdotetulla sääntelyllä puututaan takautuvasti voimassa oleviin sopimussuhteisiin. Työntekijöiden perustellut odotukset tulisi ottaa huomioon. Perustuslakivaliokunnan käytännössä on perusteltujen odotusten suojaan tulkittu kuuluvan oikeus luottaa sopimussuhteen kannalta olennaisia oikeuksia ja velvollisuuksia sääntelevän lainsäädännön pysyvyyteen niin, että tällaisia seikkoja ei voida säännellä tavalla, joka kohtuuttomasti heikentäisi sopimusosapuolten oikeusasemaa (PeVL 42/2006 vp, s. 4/I ja PeVL 21/2004 vp, s. 3/I).

Työsuhdepolkupyörien veroedun poistaminen yllättäen vain runsaan neljän vuoden olemassaolon jälkeen on esimerkki tempoilevasta veropolitiikasta, jollaista tulisi välttää. Arvio, jonka mukaan valtion verotulot kasvavat 46 miljoonalla eurolla vuodessa, kun verovapaus on poistunut kokonaan, ei ota huomioon muutoksen aiheuttamista haitoista muille osapuolille syntyviä kustannuksia.

Työnantajien, työntekijöiden ja verohallinnon hallinnollinen taakka kasvaa sääntöjen muuttuessa. Kansanterveys kärsii työmatkapyöräilyn vähentyessä ja työpaikat vähenevät pyöräilyalan yrityksissä.

Lisäksi esitysluonnoksen ehdotus asettaa työntekijät eri asemaan sen perusteella, onko etu toteutettu leasing-sopimuksella vai työnantajan omistamalla pyörällä. Jos työnantaja omistaa polkupyöräetuna olevan polkupyörän, lain säännöksiä sovelletaan esitysluonnoksen mukaan siihen asti, kun viisi vuotta on kulunut edun käyttöönotosta. Esitysluonnoksessa ei perustella tarkemmin, miksi leasing-sopimukseen ja työnantajan omistamiin pyöriin sovellettaisiin eri siirtymäaikoja.

7. Kotona työskentelystä ei enää myönnetä työhuonevähennystä palkkatulon hankkimisesta johtuvana menona.

OAJ vastustaa ehdotusta poistaa kaavamainen työhuonevähennys.

Koronapandemia mullisti työn tekemisen tavat erityisesti asiantuntijatyön osalta. Sen aikana opittiin, että etätyö tai hybridityö (etätyön ja työpaikalla tehtävän työn yhdistelmä) voivat merkittävästi tehostaa työntekijöiden ajankäyttöä ja parantaa tuottavuutta. Monilla työpaikoilla ainakin osittaisesta etätyöstä on tullut pysyvä osa työkulttuuria, jonka myötä työtiloja on karsittu. Kaikki työntekijät eivät välttämättä enää mahdu yhtä aikaa yhteisiin tiloihin töitään tekemään.

Oman asunnon osalta työhuonevähennys myönnetään lähtökohtaisesti kaavamaisena vähennyksenä, koska tulon hankkimiseen kohdistuvaa osuutta todellisista oman asunnon menoista on yleensä vaikea selvittää. Kaavamainen työhuonevähennys toimii hyvin. Se on yksinkertainen ja hallinnollisesti kevyt, kun kustannuksia ei tarvitse eritellä. Kustannuksia kuitenkin syntyy, merkittävä tällainen on työskentelyyn käytettävän tilan vaihtoehtoiskustannus. Kun tila on varattuna työn tekemiseen, sitä ei voi käyttää muuhun tarkoitukseen. Ei ole perustetta sille, että kotona työhön käytettävä tila olisi verovähennyksen kannalta huonommassa asemassa kuin kodin ulkopuolelta vuokrattu työtila, jonka kustannukset olisivat vähennyskelpoisia.

Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ry

Ulla Walli

lakiasiainjohtaja

Kai Kullaa

juristi

Kullaa Kai
Opetusalan ammattijärjestö OAJ ry